

ESIMENE PEATÜKK

„Kas sa Alanit mäletad? Su vanaonu poega Clare’ist.“

„Kas mäletan?“

„Mäletad ikka! Tal oli kaks koera ja üksainuke silm, naist ei võtnud, käis paar korda meie juures, kui sa väike olid.“

„Ahjaa.“

„Surnud! Südamerabandusse, olgu muld talle kerge. Möödunud nädal lehest lugesin.“

Paul polnud kunagi varem tähele pannud, kui külm on vanainimese käsi. Kui vanaproua haprad sõrmed patsutasid Pauli omi, justkui otsides kinnitust, et ta on tõesti seal, ei saanud see Paulil märkamata jääda. Kui aus olla, oli tal raske millestki muust mõelda.

„Sai vannis südamerabanduse,“ jätkas Margaret. „Mina arvan, et asi on nendes uutes vannisoolades. Ega seda küll ei tea, mis nende sees on.“

Paul noogutas nõusoleku märgiks napilt, millest piisas, et suunata vanadaam ekslema mõtetes kulgevatele radadele.

Kas laibad pole mitte jääkülmad? Kui nad olid lapsed, oli Barry Dodds Paulile rääkinud, et ta oli peiete ajal vanaisa surnukeha tõuganud, see kukkus talle otsa ja tal oli tunne, nagu oleks kümme külmutatud kalkunit talle peale prantsatanud. Aga samas oli ta Paulile öelnud ka, et naise rinda katsudes on tunne, nagu pigistaks küpsekana. Kui järele mõelda, siis oli tol poisil mingi imelik kinnismõte linnuliha suhtes.

„Nii noor mees. Ta oli ju alles...“

Margareti hää!l vaibus, ta põrnitses lage ja üritas osasid arve teadmata õiget vanust välja rehkendada.

Kas imikud on hirmus kuumad? Kas elu alguses ollakse tilluke keeva energia pomm, mis muutub aina külmemaks ja külmemaks, kuni jõuab lõpuks laibatemperatuurini? Imikute kohta tegi Paul kõigest oletusi. Kuigi ta oli kahekümne kaheksa aastane, ei olnud ta kunagi ühtegi beebit süles hoidnud.

Nõel Margareti mõtteplaadimängijal jättis järjekordselt midagi vahele. „Ma rääkisin selle Dunboyne'i naisega teisest palatist. Ta ütles, et Dublinit valitsevad nüüd triaadid.“

„Ütles ka või?“

„See oli Heraldis,“ jätkas vanaproua usaldavalt. „Tuleb välja, et tänapäeval on kõik kohad hiina noorsande täis. Ma ei saa üldse aru, mis toimub. Õhtul ei julgeks välja minnagi.“

„Ma olen kuulnud, et nad kannavad mõõksid.“

„Tõsi ka või??“

„Jajaa,“ ütles Paul. „Neile meeldib peade maharaiumine ja kõik see...“

Ta oli seda parajasti käte-jalgadega ette näitamas, kui teda katkestas selja tagant kostev rõhutatud kõhatus. Kurat, täiesti tüüpiline! Sa muudkui noogutad ja mõmised nelikümmend viis minutit, aga õde Brigit astub sisse täpselt pea mahalöömise hetkel. Seal ta oligi, käed rinnal risti, nõjatus vastu uksepiita ja silmitses Pauli üleolevalt.

„Kuidas teil siin läheb?“ küsis õde ja tuli palatisse sisse.

„Suurepäraselt,“ vastas Paul. „Jutustame, nii et maa on must.“

„See on minu Gareth,“ ütles Margaret ja osutas Paulile.

„Jaa, ma tean, Margaret. Ma ju nägin, kui ta tuli.“

Vanadaami kortsus näokesest kiirgas uhkust. „Ta on advokaat,“ ütles Margaret särades. „Lendab igale poole Euroopas. Alles eelmine nädal oli ta Brüsselis.“

„Mis sa kostad?“

Margaret kummardus automaatselt ettepoole, et Brigit saaks patju kohendada.

„Kas pole temast kena, et ta leidis aega tulla oma vanaema vaatama?“ ütles Brigit.

„Ema,“ parandas Paul.

„Jah, ta on mu...“

Hetkeks jäi vana naine kõrge ea ja kustuva mälu hämus uurivalt Pauli vaatama. Paul kuulis mõttes ähvardavat prõksatust, mis andis märku, et õhuke jää tema all hakkab pragunema.

Brigit sai patjadega ühele poole ja plaksutas käsi. Heli köitis Margareti tähelepanu ja ta naeratas taas. Paul lasi end lõdvaks.

„Järgmine kord,“ ütles Brigit, „võiks ta sulle päeva ajal külla tulla, ja kui sul füsioteraapias hästi läheb, saaksite kahekesi väljas väikese tiiru teha.“

Ta vaatas ootavalt Pauli poole, vihjates lausa aiateibaga, nii et tollel tekkis kiusatus teha nägu, et ei saa midagi aru.

„Jaa, see oleks tore küll,“ ütles Paul.

Ta naeratas oma kohalt voodi kõrval ja vaatas üles Brigiti poole, kelle lopsakas rinnapartii raamis täiuslikult ta nõrdinud nägu. Tõtt-öelda ei olnud õde sugugi kehva välimusega – Paulist paar aastat vanem, lühikesed sirged pruunid juuksed, korralik figuur –, tuhandet laeva ta pale ilmselt lähiajal merele ei viiks, aga burksisabas tekitaks kindlasti päris palju elevust.

Ta rääkis nagu maainimene. Nagu enamik dublinlasi, ei olnud Paul kunagi vaevunud õppima eri maakohtade aktsente üksteisest eristama. Brigitil oli ka tugeva talunaise välja-nägemine, ta ei olnud paks ega lihaseline, vaid lihtsalt sellise kindlameelse hoiakuga, millest võis välja lugeda, et kui vaja, võib ta lehma pikali panna.

„Praegu on väljas küll hirmus märg,“ ütles Margaret.

Paul vaatas tema poole ja nägi teda jälle naeratamas.

„Jah, ema.“ Ta tõstis häält, et olla kindel, et vanaproua teda kuuleb. „Vaata, et sa ikka korralikult füsioteraapiat teed, siis saad varsti jalad alla. Ja siis saame koos ööklubisse minna.“

„Oh sind küll, Gareth,“ muheles Margaret. „Õde, sellel poisul pead sa küll silma peal hoidma.“

„Jah, pean tõesti.“

Paul jättis hüvasti ja suudles Margareti kergelt laubale. Jälle külm, kleepuv. Millegipärast meenus Paulile singitüki nuusutamine, et näha, kas see on värske. Parem oleks vist paar päeva piirduda röstsaia peal juustuga.

Koridoris hakkas ta parajasti mobiili välja võtma, kui sai rullikeeratud naisteajakirjaga vopsu vastu kukalt. Mitte nii kõvasti, et oleks valus, aga liiga kõvasti, et olla lihtsalt kelmikas.

„Mille eest see oli?“ küsis ta.

„Arva ära!“

„Rahune maha. Memmekestele meeldib uuemaid kõlakaid kuulda.“

„Sul on hea rääkida! Sina ei pea neid rahustama, kui nad arvavad, et hiina tädi, kes meditsiinijäätmete järel käib, müüb narkotsi.“

„Oled sa kindel, et ta seda ei tee?“

„Ahh, usu mind, ma olen küsinud.“

„Nii,“ ütles Paul telefonist kella vaadates, „minu arvestuse järgi teeb see kolm tundi ja seitse minutit, nii et kui sa mu tõendile alla kirjutaksid...“

Brigit niheles ebakindlalt. „Oleks vaja, et sa teed veel ühe.“

„Kolm tundi ja seitse minutit,“ kordas Paul ja vaatas Brigitit, nagu oleks too veidi kõva kuulmisega, „pluss kaks tundi ja viiskümmend kaheksa minutit külastusi, mis ma tegin esmaspäeval, on kokku kuus tundi ja viis minutit. See teeb juba viis tasuta minutit.“

Brigit heitis talle nõutu pilgu. Paul nägi, kuidas küsimus, mida talt taheti küsida, ja teene, mida talt vajati, korraks

omavahel pisut rüsesid. Teene jäi peale. Brigiti hääletoon pehmenes veidi. Paul sai aru, et õde ei olnud harjunud midagi viisakalt küsima.

„Palun tee veel üks kiire käik. Seal erapalatis on üks vana mees.“

„Noh, ma hea meelega aitaksin,“ valetas Paul, „aga mul on vaja bussi peale lipata.“

Mis oli tõsi. Vanatädi Fidelma Ford Cortina, mis oli üle elanud Berliini müüri, Concorde'i ja Nelson Mandela, oli nelja nädala eest M50 kiirtee sisemisel rajal otsad andnud ja Paulil ei olnud raha, et seda uuesti korda saada. Tegelikult oli kogu eelmise kuu vaba raha ja pool hädareservi kulunud sellele, et auto pärast katkiminekut üldse kiirteelt minema saada.

„Sa elad ikka veel seal põhja ringtee kandis?“ küsis Brigit.

„Mhmm.“

Brigit seisatas korraks, oli näha, et ta mõttes asju vaagis.

„Tee mulle see teene ja ma viskan su pärast koju ära. Mu vahetus lõpeb tunni aja pärast. Sobib?“

See oli igatahes etem kui bussipeatuses kringlikis külmuda, lisaks saaks hädareservi täiendada 3 euro ja 30 sendiga.

„Olgu peale,“ ütles Paul, „aga vaata, et sa mingit värki ei ürita, ma tean, millised te, medõed, olete.“

Brigit pööritas silmi. „Ma proovin ennast tagasi hoida.“

Paul võttis suitsud välja. Brigit manas näole järjekordse hukkamõistva ilme (nende varu paistis tal olevat lõputu) ning andis siis peaga märku, et Paul tuleks tema järel.

Brigit avas hoogsalt avariiväljapääsu ukse ja Paul astus temast mööda karge novembriõhu kätte. Väljas oli küll külm ja Paul soovis, et õdede tuppa jäänud jope tal seljas oleks, aga samas ei olnud nii külm, et ta oleks viitsinud sellele järele minna. Ta oli üllatunud, kui Brigit tuli ta kannul välja, jäi ta kõrval seisma, pani käed endale ümber ja tammus jalalt jalale, et sooja saada.

„Persse, raisk,“ ütles õde.

„Kas pole imelik mõelda, et alles hiljuti tohtis haiglates suitsetada?“

„Mhmh,“ ohkas Brigit. „Vanad head ajad, kui inimesed lihtsalt ära surid.“

Kui Paul oma eelviimase sigareti välja tõmbas, märkas ta, et Brigiti pilk jäi suitsupakil pidama. Ta pakkus teisele ka.

„See on sul viimane.“

„Sellest pole midagi, mul on neid hulgi.“ Rangelts võttes oli see tõsi. Kuue kuu eest oli ta peenelt Pdraigilt saanud 80 euro eest kaksikümne viis kahekümne pakki ja harjutanud end suitsetama ainult ühe päevas. Ta oli isegi mõelnud täitsa maha jätta, aga siis oleks vanamutt võitnud. Seda ei saanud ta lubada. Sellegipoolest tähendas bussipileti pealt kokku hoitud 3 eurot ja 30 senti miinus 16 senti õde Conroy suitsu eest, et kokkuvõttes võidab ta selle tehinguga 3 eurot ja 14 senti.

„Aitäh,“ ütles Brigit, kui pani peod Pauli tulemasina ümber ja üritas suitsule elu sisse pahvida.

Nad mõlemad tõmbasid ühe mahvi ja silmitsesid kahte varju sirutumas üle põetud muru, mida valgustas ähmaselt hooldekodu steriilsete tulede kuma.

„Kas ma võin midagi küsida?“ ütles Brigit ja Paul tundis, et vajub norgu. Ta teadis, mis tulemas on.

„No mis küsimus see selline on?“ vastas ta. „Esiteks sa juba küsisidki ja teiseks ei lepi keegi kunagi sellega, kui vastus on ei.“

„Olgu peale, ära siis kohe närvi mine. Ma niisama räägin.“

Brigit raputas tuhka rentsli poole ja surus käed endale veel tihedamalt ümber. Nad mõlemad tõmbasid veel ühe mahvi ja olid vaikides ühel meelel, et Paul on tropp.

Ta nägi malmist piirdeaia vahelt, kuidas rebane üle tänava kõnniteel tänavalampide kollastest valgussõõridest läbi lipsab.

Paul katkestas vaikuse. „Mul on lihtsalt selline nägu.“

„Kuidas palun?“ küsis Brigit.

„Seda sa tahtsid küsida, eks ole – kuidas ma seda teen?“

„Nojah, aga...“

„Ja nüüd,“ segas Paul vahele, „ütled sa, et sellest üksi ju ei piisa...“

„Sa oskad mõtteid ka lugeda?“

Paul vaatas Brigitile otsa. „Okei, mida sa hakkasid ütlema?“

„Ei midagi, Sherlock, sul on täiesti õigus. Just seda ma tahtsingi öelda. Sul ei saa olla „lihtsalt selline nägu“, sest igaühel on nägu. Sinu oma ei ole just eriline. Ära solvu.“

„Sa ikka saad aru, et kui sa ütled „ära solvu“, siis see ei muuda su juttu kuidagi võluväel vähem solvavaks?“

Brigitil oli muidugi õigus. Pauli nägu ei olnud ühestki kandist eriline, vaid vastupidi – see oli täiesti tavaline, nagu kõik muugi Pauli juures. 1 meeter 75 sentimeetrit pikkust, sinised silmad, pruunid juuksed. Asi oligi ta harilikkuses. Ta oli kõiges keskmine, tema näojooned olid igas kategoorias kõige tavalisemad. Temas ei olnud mitte midagi, mida oleks saanud isegi pingutusega nimetada kuidagi silmatorkavaks. Iga tema näojoon oli jonnaka ebaoriginaalsuse meistriteos, esteetiline kummardus kohe ununevale keskpärasusele. Kokku panduna moodustasid need orkestri, mis tegi jumalate tahtel näomuusikat, mis kõlas väga tuttavalt.

„Aga,“ ütles Brigit, „Margaret arvas, et sa oled tema poja-poeg...“

„Poeg,“ parandas Paul.

„Õigus,“ jätkas Brigit, „vana Donal koridori lõpus arwab, et sa oled tema naabrinaise noor sõber. Proua Jameson arwab, et sa oled...“

„Ma ei ole päris kindel,“ sõnas Paul. „Vist ülemteener.“

„Kui aus olla, siis proua Jameson räägib kõigiga nagu teenijatega. Eelmine nädal küsis ta mult, kas tema siibri sisu pannakse kõigi teiste omaga kokku. Ta päriselt arwabki, et tema sitt ei haise.“

Paul naeratas, Brigitis oli midagi erilist.

„Tegelikult ka,“ ütles Brigit. „Miks sa esined kõigi nende võõraste inimestena?“

Paul kehtas õlgu. „Nii on lihtsam.“ Ja nii oligi. See ei olnud kaugeltki kogu tõde, kuid oli sellegipoolest tõi. „Haigla palub mul külastada patsiente, kes on vanad ja peast sassis. Sa oled näinud inimesi, kes tulevad oma dementseid või muidu haigeid sugulasi vaatama. Kuidas see tundub?“

„Päris raske,“ möönis Brigit. „Tihti ei tunne patsiendid neid enam ära. See on väga kurb. Sellistel haigetel käib järjest vähem külastajaid, sest see on kõigi jaoks väga närvesööv.“

„Täpselt nii. Patsient saab veel nii palju aru, et ta peaks teadma, kes see inimene on. Ja kui mina sisse astun ja tere ütlen...“

„Kas sa lihtsalt teed näo, et oled ei-tea-kes?“

„Ei. Ma lihtsalt mängin kaasa sellega, kelleks nad mind peavad.“

„Aga sa ei ole ju see inimene.“

„Ma tean, aga see ei ole eriti raske. Kuidas sellel või tollel läheb? Hästi. Kas sellesamuse lendva läks üle? Läks küll. Põhiliselt nad lihtsalt lobisevad suvalisel teemal ja on rahul, et saavad kellegagi juttu ajada. Kui ikka päris aus olla, siis inimesed tahavad rohkem rääkida ja vähem kuulata.“

Haigla juhtkond ametlikult sellist lähenemist muidugi heaks ei kiitnud, aga nad pigistasid silma kinni. Oli kurb tõde, et patsiendid olid õnnelikumad, kui nad tundsid, et on ühe jalaga ikka veel möödanikus, ja küünilisematel hetkedel leidis Paul, et niimoodi on neid ka lihtsam hallata. Tema teenused olid tasuta, mis tähendas, et ta oli palju odavam kui ravimid.

Paul tõmbas veel ühe mahvi ja nautis salasigareti maitset. Kui ta välja hingas ja üle muru vaatas, nägi ta, et rebane jälgib neid ja tirib samal ajal ajalehekioski ees prügikastist näritud

võileiba välja. Ta ei jätnud põgenemiseks valmistuva kartliku looma muljet.

Ta oli Dublini rebane. Pigem andis ta teada: „See on minu jagu, mis see sinusse puutub?“

„Nii,“ ütles Brigit, „kuidas sinust siis memmelausuja sai?“

Paaril viimasel aastal oli Paul oma tegevuse kohta nii mõndagi hüüdnime kuulnud. See oli neist kahtlemata kõige kenam.

„Üksnaine, kes... vanasti minu eesthoolitses,“ üksikasjadesse polnud vaja laskuda, „oli paari aasta eest Saint Katherine'i haiglas. Ta oli sellises palatis... nojah, kust lahkutakse ainult ühtmoodi.“

Brigit noogutas.

„Ma käisin teda päris palju vaatamas. Kui ma seal olin, oli samas palatis üks teine proua – Alzheimeri viimane staadium lisaks muudele hädadele –, kes arvas, et ma olen tema vend. Töötajad teadsid, et see vend ei hakka Ameerikast kohale tulema, ja proual oli vaja mõned asjad ära rääkida, nii et...“

„Sa võlusid ta ära,“ lõpetas Brigit.

„See ei ole mingi võlumine!“

Brigit võpatas Pauli häälest kostva terava ärrituse peale ja tegi rahustava käeliigutuse. „Vabandust.“

„Mult paluti abi ja ma aitasin.“

„Ja siis levis su kuulsus üle kogu maa...“

„Midagi sinnakanti jah.“

Tegelikult ei olnud see üldse sinnakanti, aga Paul ei tahtnud parasjagu neid üksikasju lahkama hakata. Tal oli vaja teha kuus tundi heategevuslikku tööd nädalas ja osakonna ülemõde oli teinud mõned telefonikõned. Lõppude lõpuks sai haigeid külastada siseruumides ja konti see töö just ei murdnud.

Paul heitis pilgu Brigitile. Silmad pilves taeva poole suunatud, võttis õde mõttes järgmisi küsimusi läbi. Ta oli seda tüüpi, kellel on alati lisaküsimusi.

„Mis värk nende tõenditega siis on?“ küsis Brigit. „Oled sa tingimisi väljas või teed ühiskondlikult kasulikku tööd või mis?“

„Ei,“ vastas Paul ja pani ebamugavusega tähele, kui ennastõigustavalt ta räägib. „Mind ei ole kunagi üldse vahistatudki.“ See oli küll vale. „Mul on lihtsalt heategevuslikke kalduvusi.“

„Mis ajast peavad heategevuslike kalduvustega inimesed küsima allkirju tõendile, mis kinnitab, et nad on teinud nädalas kuus tundi haiglakülastusi?“

Vastamise asemel viskas Paul koni rentsliisse ja võttis tagataskust välja telefoni.

„Hakkaks õige liikuma, kui sa tahad, et ma veel ühe külastuse teen.“

„Olgu peale,“ ütles Brigit. Ta viskas suitsu maha, litsus selle talle all laiaks ja lükkas samal ajal juukseid kõrva taha, tundes piinlikkust, et oli liiga isiklikuks läinud.

Paul heitis pilgu üle tee. Rebane nuuskis nüüd kättesaadud võileiba. Söömise asemel otsustas loom selle peale kusta. Toiduarvustuse mõttes küllaltki karm seisukoht.